

István OLAJOS*
The opportunities and place of fishing and angling in our natural waters**

Abstract

This article is about the issues of the fishing right, as a property value right, and its exercise. The article analyses the issues of our natural waters' fishing and angling utilisation, the registration of fisheries management waters related to the appear of the fisheries management right, furthermore the article makes a proposal to solve the arisen public and private problems.

Keywords: fishing law, fishing right, Hungarian fishing act, rural development

1. Guideline and questions to be answered

Due to the amendment of the Fishing Act in 2017, fishermen living from water and fishing companies were out from our natural waters, because the Act directly prefers the angling utilisation. By the way the most important question of this article is what the role of semi-natural angling utilisation will be to the aquatic life, the protection against water damage, the accessibility of our natural waters, the indestructibility of the waterfront habitats, the issues of the agricultural utilisation of waters.

The first result of the made set of measures is that the conflict between the fishermen and anglers was further expanded. The fishermen excluded from the natural waters are increasingly forced to turn to artificial lakes and quarry ponds, which owners may be such owners, who exercise the state ownership and furthermore such natural persons, whose are interested in the outside fishing economic utilisation of their waters. It is an important questions whether the sacrement of the ownership and the compliance of all three part licenses predominate in case of fishing waters. How the utilisation opportunities of fishing rights differ from the opportunity of the hunting area utilisation in the aspect of the owner of waters? Are there any measures in the modified Fishing Act which protect the owners of waters?

The other questions are how the fishing companies ensures the living of the fishermen excluded from the natural waters, whether the hungarian fisheries management plan has programs to the recruitment of work capacity released in the area and the evolving more intense fisheries management activity is capable to ensure job opportunity for fishermen in the fishing processing industry. Can the variety trials

István Olajos: The opportunities and place of fishing and angling in our natural waters – A horgászat és halászat lehetőségei és helye természetes vizeinkben. *Journal of Agricultural and Environmental Law* ISSN 1788-6171, 2019 Vol. XIV No. 27 pp. 131-159 doi: 10.21029/JAEL.2019.27.131

* dr. jur., PhD, associate professor, University of Miskolc, Faculty of Law, Department of Agricultural and Labour Law, e-mail: civoliga@uni-miskolc.hu

** *The study has been prepared in the framework of the programmes of the Hungarian Ministry of Justice aiming to increase the quality of training lawyers.*

activities of the fishing cooperatives can be extended, if it can not access to the reproducible entities of indigenous fish species arised from our natural waters.

2. Fishing right, as the basis of acquisition on fishes

Fishing appeared as a smaller royal sovereign right in the feudal law in Hungary. The smaller royal sovereign, as a granted entitlement, meant that the royal donation letter mentioned fishing right on the natural waters as the natural part of donation property together with the property.¹

Kálmán Könyves have sought to change the legal nature of the aforementioned part in his no. 1 Legal Code, in which he confirmed the greater royal sovereign nature of fishing right, that is he provided if the fishing is not for the daily livelihood, for example the sustainment of the religious orders, it must be returned to the owner for royal usage.²

However, the mode of the right exercise was different from the legal code of the king in the later centuries. This fact was confirmed by three relevant provisions of Tripartitum made by István Werbőczy. Firstly in case of the determining of the royal law and the law of possession, it designates the fishing ponds around the settlement as the accessory of the settlement.³Secondly, he determined in the chapter on the lands flooded by rivers, that the person, who exercises his fishing right in the changed river bed, can follow the river bed during the exercise of his fishing right.⁴The third mention is, that in case of the custodian's estimation of the asset of a child under custody, it must be estimated the ten times annual income from fishery on larger rivers and lakes, but if he can not account for this income, it must be estimated 50 gira. The value of 50 gira was the half value of a good stone castle.⁵

The fishing right, as the the basis of acquisition on fishes, could not be missed from the analysis of private law codification. In case of the evaluation of written resources of the right in rem, as the first resource of Barnabás Lenkovics's comprehensive analysis⁶ issued in 2003, the person, who catches the derelict fish, acquires the possession of the fish for the owner of the water. He mentioned the acquisition mode as one form of the derelict things in the part on the Austrian General Civil Code.⁷In the issue of Károly Szladits on Private Law, Bálint Kolozsváry, who wrote one part os the issue on the right in rem, evaluates as one case of the original acquisition generated by subjective private law, but still in the frame of the acquisition

¹ Viktor Bérczes has an opposite opinion, who considers the fishing right as a greater royal sovereign right, as a *ius regali*um. Bérczes 2017, 75–76.

² Veres 2001, 27.

³ Tripartitum Title 24 Section 7.

⁴ Tripartitum Title 87 Section 2.

⁵ Tripartitum Title 133 Section 41.

⁶ Lenkovics 2003, 16.

⁷ Austrian General Civil Code Section 381–387.

of derelict things, if somebody acquires a possession on the fish caught during the exercise of the fishing right.⁸

By the entry into force of the Hungarian Civil Code, the attaching of the fishing right to the ownership of water. Lenkovics summarizes the serious dogmatic change as the following: „The original text of the Civil Code mentions the acquisition of ownership of game and fish separately from the acquisition of abandoned property as a separate acquisition mode. The rating of the game and fish as the subject of state ownership from the abandoned property and the separation of the hunting and fishing right, as acquisition rights, from the land ownership justified the aforementioned solution so far. Today, in general, the specially protection wildlife, living things and particularly natural assets justify this same solution, so the solution shall be to maintained in the new act without any changes. It shall be determined in a separate act particularly on the ownership of game and fish, and the hunting and fishing rights, but it shall be referred to the aforementioned ownership and the rights in the Civil Code in order to underline the codes nature.”⁹

In his article, Lenkovics feels anachronistic the criterion of the interpretation of the Fishing Act in force at the time, according to which the entitled person, unless this act rules otherwise, acquires the ownership of the fish and other useful aquatic animal by lawfully catch. The ownership of the fish (or other useful aquatic animal) is the entitled person, if the fishing water are in the ownership of the entitled person. The dead fish (or other useful aquatic animal) will be owned by the owner of the fishing water, where it was found.¹⁰ „This rule would be acceptable as a same exception to the artificial fish ponds and fish farms as the warrens and wildlife parks in case of game, but it is unnecessary and outdated. More and more plant and animal species, which create the natural environment and within it the natural flora and fauna, become in the framework of the exclusive subjects of the state ownership, moreover in the framework of the subjects, which are not owned by human control, not possessed by anybody and specially protected living goods. Now fishing right is also an exemption from this trend prevailing general rule.”¹¹

The author would certainly be delighted such provision of the Fisheries Management Act, which considers the live fish as the subject of state property like in case of game,¹² on which only the entitled person of the fisheries management right or the person authorised by him may acquire an ownership, who can personally exercise the acquisition right arising from the fisheries management right. However, according to the new act, the user of the right has obligation to the reduction of the invasive fish species and the sustainability of the proper ecosystem of native fish species. So the registration of the fish species protected by piece and size restrictions to the logbook together with the catch became a more important obligation than all previous

⁸ Lenkovics 2003, 17–18.

⁹ Lenkovics 2003, 19.

¹⁰ Act XLI of 1997 Section 8.

¹¹ Lenkovics 2003, 22–23.

¹² Act CII of 2013 Section 6 (1).

provision. As an administrative obligation, the registration became one of the essential condition of the acquisition of anglers.¹³

The fishing right and angling right, which were used synonyms by jurisprudence for a long time, was replaced by the expression of fisheries management right. The word also refers to the tendency that the farmer is not the fisherman or angler, who catches the fish, but also the economic body or the association of anglers, who lease the fisheries management right. The economic body or the association of anglers obtain income from the leased right by sales of territorial licenses for fishermen and anglers. However, they may not freely dispose of their income nor after the payment of lease fee. They have to solve from this income the replacement of the caught, native fish to their leased waters and the issues related to the fisheries control.¹⁴

The classic legal institute determined as the prime sample of rights exercised by others, was given a new meaning as the part right of the ownership in the interpretation of fisheries management act. It became such a legal institute exploited by the Hungarian state owns the live fish and our most important waters and local governments own our ponds in not direct contact with other waters, where the leaseholder, besides his lease fee payment private obligation and other burdens arising from several public obligations, has to recruit a lot of fishermen and anglers in order to be profitable. If the owner creates the fishing waters as the scene of his economy creates on his own land, he is entitled to the fisheries management right. I would like to present the restrictions of the fisheries management right and the area of the fisheries management in details in the next chapters.

3. The content of the fishing and angling rights and the restrictions of their exercise

The first domestic act on fishing considers the fishing right as the inseparable part right of ownership and this fishing right are considered to the owner of the river or lake bed.¹⁵ Later, because of the alleged ambiguity of the registry of the water properties. 20 years of undisturbed possession of fishing right led to effective exercise of the fishing right by the owner guaranteed by the state. Fishing right exercise by this way become designated by a placard.¹⁶

The owner of the waterfront property was required to tolerate the exercise of fishing right, however the entitled person of the fishing right was liable full compensation for the damages caused by him during his exercise of the right in the waterfront property.

In the real socialist period, according to the primacy of the state ownership, the owner of fishing right was the state, except for ponds and rice fields built by the cooperatives, where the builders exercised the fishing right on the waters built by them.

¹³ Act CII of 2013 Section 6 (2)-(3).

¹⁴ Act CII of 2013 Section 12-18.

¹⁵ Act XIX of 1888 Section 3.

¹⁶ Act XIX of 1888 Section 12.

The operators of the personal waters also had this right. The exercise of the right was similar like at the end of the nineteenth century. The owner required to tolerate the entrance and the placing of fishing tools, however his exercise of the right could not prevent the management of the land user.¹⁷

Besides the fishing right, the separated angling right was appeared in the Act of 1997 on Fishing which over the difference of the two methods of fish catching and over the exercise of right required to an intensive, professional, and serious vocational exam or the qualification of fisheries management engineer, caused serious state income for agricultural organisations, who were authorised to exercise the fishing right regarding the area and won the right for the same period like a five-year plan, or for the possible social organisations. By contrast, angling can be considered as a hobby activity with a fishing rod and hook, furthermore a small fish catching net with a diameter of one meter, as one method of fish catching, for exercise, the anglers, who has reached the age of 14 and is entitled to exercise the angling right, has to take an exam before a committee on the identification of fish, the prohibition periods, the various angling methods, the behavior at the waterfront and the humane storage of the caught fish. In this case, this exam giving mainly theoretical knowledge was organised and operated by the fishing authority and the body authorized to exercise the angling right. The Fishing Act, bearing in mind the fisheries management and fish protection, has imposed a number of restrictions related to the exercise of the fishing and angling rights.

The operator of the aquatic facility is obliged to notify the entitled person on the commencement of the water draining and filling activities and other activities, which restrict the exercise of fishing right and the expected duration, except in cases of emergency situations, at least eight days prior. For the construction of a facility (modification, renovation, elimination, etc.) which restricts the natural movement of fish, the administrative approval of the fishing authority, the water authority and in case of natural or protected natural area is necessary. In order to ensure the spawning migration of high-value natural water fish stocks, the fishing authority obliges the operator of the river dam to set up and operate a fish ladder. In the spawning period of fishes, the operator of water facility is obliged to take into consideration of the environmental and ecological aspects during the water level control.¹⁸

In case of fish mortality in a fishing area, the owner and user (operator of the water facility) of the water, the user and owner of the waterfront property and the entitled person are obliged to allow and tolerate the water sample and the necessary examination and test for the animal health authority.¹⁹

It is forbidden to use such fishing accessories or fishing method for angling, which damage the fish stocks and its habitat. It is forbidden to use (a) poisonous or narcotic substances (b) explosive (c) sharp tool (d) harpoon or other diving accessories, which is suitable for fishing (e) raking method (f) looping fishing method for angling.

¹⁷ Statutory Rule 30 of 1977 and Veres 2001, 28–29.

¹⁸ XLI of 1997 Section 16.

¹⁹ XLI of 1997 Section 17.

It is forbidden to use such a fishing equipment or device and fishing method, which, in case of average water level, continuously blocks more than one half of the river, backwater, tributary bed in the transverse direction.²⁰

In order to the renewal of fish stocks and habitat, the entitled person is obliged to farm in the water besides the annual restocking of the typical species of the habitat in such a way that the fish stocks with a suitable age and density for the habitat is permanently maintained.²¹

The entitled person is obliged to guard the fish stocks and its habitat of the fisheries water exploited on the basis of fisheries management plan or ensure the guarding by a fishery guardian. A fishery guardian is also usable in other waters and fish ponds. A fishery guardian can be employed by more entitled person collectively. A field watchmen established by a special act is also assigned to do the issues of fishery guardian.²²

Unless this act rules otherwise, it is forbidden to catch (collect) fish under nature protection.²³

In the welfare area, in the period of the year determined by an administrative decision and during the prohibition, it is forbidden to do fishing, angling, hunting, boating, bathing, water sports and other activities, which interfere the reproduction or development of fish.²⁴

The new Act of 2013 on Fisheries Management completes the aforementioned provisions with the following restrictions:

The structure of the Act was changed and in the aspect of the whole act, the animal protection became stronger. After the introductory provisions, the act regulates the protection of the fisheries management waters and fish stocks in two chapters. In order to the protection of fisheries management waters, the entitled person to fisheries management is obliged to protect the fish stocks, life community of water and the habitat of fish, promote the natural nutrition and reproduction of fish, furthermore perform the rescue of indigenous fish species in case of flooding or drying of the water.²⁵

Furthermore, the thinning of overpopulated vertebrate species, which destructs the fish stocks, the fishing and selective thinning of non-indigenous, invasive fish species, the limitation of nutrition and water transport, and the return of the uncovered juvenile fish stocks to the water are important habitat protection obligations.²⁶

The specifically new fish protection measures are the following: the fish stocking of caught indigenous fish species; the general prohibition of fish stocking of caught non-indigenous, invasive fish species to natural waters; the strengthening of fishing welfare time, the size and number restriction on the basis of the application of

²⁰ XLI of 1997 Section 23 (1)-(3).

²¹ XLI of 1997 Section 25 (1).

²² XLI of 1997 Section 34 (1).

²³ XLI of 1997 Section 38 (1).

²⁴ XLI of 1997 Section 42 (2).

²⁵ Act CII of 2013 Section 8.

²⁶ Act CII of 2013 Section 8-12.

the fish farmers or its' reduction in order to fishing and fishing tourism; and furthermore the determination of the general and fish under restrictions.

In case of mass deaths of fish, the entitled organisations to fisheries and water management, the owner of waterfront properties, the owner and user of water bed and the owner of water facilities are obliged to cooperate with each other.

After the identification and elimination of the results of surface water pollution, the fish stocking of dead indigenous fish species is the obligation of the entitled person to fisheries management. In the spawning period, the owner of the water facilities are obliged to maintain the appropriate water level besides the establishment of a fish ladder.²⁷

The nature of the fishing and angling right was changed. The horizontal role of these rights was disappeared, the angling-nature utilisation of our natural waters became the preferred right exercise form.

The reasons for this were stated by the legislator in its less intense, verifiable, and greater economic benefits. The new act only allows the fishing utilisation in the natural waters, if there is no candidate for angling-nature utilisation to the same natural water.²⁸ I will present the opposite between the anglers and the fishermen, which was strengthened by the entry into force of the act, in the fifth chapter.

4. Our fisheries management areas

The water suitable for fisheries management can be natural water and fisheries management water established by removing from agricultural and forestry utilization, which the owner registers in the registry of fisheries management areas and entitled to fisheries management.

This registration is preceded by the decision of the fishing authority on the qualification of the area as a fisheries management area.

The registration contains, besides the data of natural or legal person applicant, the land register reference number of the area, the zone of agricultural land, the ownership ratio and name of the owner, the Hungarian water code, the EU water code, the area of the registered water, and the diameter in case of natural waters.

The utilisation mode of the fisheries management right is also indicated. The establisher of this kind of water can get automatically the fisheries management right after the submission of the five-years fisheries management plan.

If he is the owner of the full established water, the fisheries management right is entitled for him, so the right is forbidden to lease out for others. However, if the water is in co-ownership in undivided shares, the co-owners have only pre-lease right regarding the utilisation of fishing right. The utilisation rules of these areas will be analysed related to the changes of nature of fishing right. The statements about the fisheries management areas can be summarized as he following.

The basic unit of fisheries management is the natural or artificial water, which has biological communities specific to the subject of fisheries management as useful

²⁷ Act CII of 2013 Section 12-16.

²⁸ Act CII of 2013 Section 5-6.

water animals. From among our natural waters, the owner of waters determined in water management act is the Hungarian state, the owners of the ponds situated in the area of local governments are the local governments. On the areas under the scope of act on land and forestry management, an artificial fisheries management water can be established by removing from agricultural and forestry utilization, which becomes a fisheries management area by an administrative decision. Until the establisher owner would like to practise the water management activity on it, he is entitled to the fisheries management right, which he can practise on the basis of the plan under the supervision of fishing authority.

If the establisher would not like to practise fisheries management on the water in the future, the Hungarian state can utilise the fisheries management right of the area by leasing out, on which the owner has a pre-lease right and the opportunity to lease out this area. This opportunity is possible for the land owning community, who has share ownership on the removed area.

If nobody would like to exercise the fisheries management right, as similar to the natural water, the fishing authority at the name of the Hungarian state offers the water code area to the aim of angling utilisation, or fishing utilisation in case of the lack of interest. The person who obtained the fisheries management right, in case of angling utilisation, has the right to authorise its own members to practise angling activity by sale of annual and daily regional tickets and to obtain the ownership of the caught amount of fish by catching.²⁹

5. Fishing utilisation versus angling management. Are these interests coordinated with each other?

The elimination of fishing on natural waters has brought many critics. Before the straightening of rivers, the significant part of the country's population lived from this ancient activity, and as our historical resources indicate, the fisheries, which were attached to a river or a pond, were one of the most important source of income of the gentry lived from land ownership.

The amount of water, which is arrived to our country by rivers, and the gradual water scarcity, which is arisen by the climate change, may make more and more significant that the water arrived to the area of our country in spring remains a longer period in the area of the country and makes possible that the country be able to the recharge of water in the rainless summer season. For this purpose, the capes, which make the special location of the Great Hungarian Plain possible, and the cape farming were established. In case of flood, the water of the river seeped through on the brakes, which is on the relatively protected high waterfront of the river, and flooded relatively large areas, flooding flatter areas. At the time of flowing, the water flooding the areas, were mostly seeped back into the riverbed, but remaining in the lower parts maked backwaters, mortlakes, and connective canal systems. By planting water tolerant fruit trees on the temporary flooded areas, it could be continuously ensured that the

²⁹ See Szilágyi 2017, 160–167. on the first analysis of the Act in respect of the change and taking into account the view of special utilisation modes.

sediment of flood refills not the main branch of the river. After the flood, the extensive livestock farming and the utilisation of the sediment as an agricultural raw material became possible on the floodplain. However, for this mode of farming, the knowledge of the nature of the river was necessary and people living next to the river had to receive income from other modes. On the capes, typical fishing methods have been developed which have made possible that they could catch the largest fishes by the flooding water and the retreating water, while the juvenile fishes have enriched the wildlife of the river.³⁰

The straightening of river made several areas suitable for intensive agricultural cultivation, but the rivers restricted between dams led to the decrease of traditional stages of fishing and the salination of the well-cultivated areas of the Great Hungarian Plain, furthermore the water scarcity led to the appearance of unknown animal diseases. But Hungary considered as the pantry of the Monarchy handled the emerging difficulties in the most cases. The compromise accompanying with the termination of feudal conditions could not give enough land for close to a million people, so the emigration, the activity arising from the situation, when a couple had only one child, the unfavourable economic environment between the two world wars increasingly made their impact.³¹ The water scarcity became more and more general, so for the availability of irrigation of the Great Hungarian Plain, the West Main Channel and the East Main Channel were built in 1930's, and after that the hydroelectric power stations in Tiszaörs and Kisköre and Lake Tisza were also built for for regulating water level. Our water-nature issues are more urgent, the dams of our rivers are getting higher, and our rivers restricted between dams are not able to ensure sufficient spawning area for the indigenous fish stocks.

Related to the situation between fishing and angling, the anglers, who had better lobby activity, won against the fishermen. Fishermen, whose number was no more than 150 families in the last period,³² in the most cases their fishing activity was their part-time job, they fished only besides their full-time job and most time of the official fishing, they worked in fishing companies, so their livelihood were not in danger.³³ The greater part of the professional fishermen lived their profession as an additional activity, but they considered the restriction of their activity, that their fishing enterprise, which ensured the continuous supplementary income, was ceased. A much bigger problem is, that people can not buy fresh, river fish neither in the bigger markets, furthermore the restaurants specialized to river fish next to river Tisza have to buy the most important raw material necessary for continuing these restaurants' activity from other resources, mainly from abroad.³⁴ Fishermen, who have lost their activity, found the representative, who interpellated in case of their compensation. The National Assembly of Hungary explained their ministerial answer decided by an unanimous decision with environmental arguments, overfishing, and better catch options of the

³⁰ Nagy 2017.

³¹ Olajos 2010, 153–159.

³² Falusi 2016.

³³ Fazekas 2016.

³⁴ Falusi 2016.

anglers. While their specific livelihoods are not in danger, the carry-out fishing equipment can be sold to the intensive fishing companies. According to the ministerial answer, the fishermen's expertise can be useful for the fish conservation and selective fishing of the natural waters. From an ecotourism point of view, the fishermen can play a role in the organization and implementation of tradition preservation exhibition and sight fishing, which of fishing opportunity's legal context is currently under development, furthermore the in the field of exploratory fisheries and vocational training. From a fishing tourism point of view, the fishing management function may get a major role in the future, and after a guide or tourism training and language education several people may be excellent to comply with the filling of this position.³⁵

To go back to the ministerial answer, on the area of the saved coasts, by the establishment of well-built cape farming restricted between the frames of ecological farming, the fishing established on the capes, the grazing, the fruit plantations established on the beneficial effect of fresh sludge, water tourism travelled around well with kayak and the angling are compatible well with each other. On this kind of plantation, a fisherman, who work continuously, and an angling tourist, who practices his/her hobby and meets the sights of the area, may be compatible well with each other. The angling tourists may be accompanied to the appropriate places by applied fishermen.

The Szövetség az Élő Tiszáért Association proposed and presented program similar to the aforementioned proposal, which association operates in order to the fishing, which can be integrated to the the rural development, and water management, and issue its opinion about all theme-related legislation drafts. It is worth presenting some connecting points form the aforementioned opinion, because these may reflect the interests of anglers and environmentalists.

5.1. ad1. 'Not only the ground, but also the water belongs to local people!'

Wherever possible, local people and local organisations (local governments, civil society organisations, national park directorates) enjoy benefits related to the applying for waters. Applying for special waters be separately. For this, however, it is very important, that the special waters, backwaters and channels be disconnected from the big sections of rivers and waters, and similar to hunting companies, the fishing right be the hands of the local people. Do not lease a water by a foreigner. In case of the utilisation of water, the local people, the local organisations enjoy benefit, but if they can not work together (for example bigger water sections) or do not use their opportunities, someone else gets the possibility of lease. The goal is the fair management in both cases. The viable size of major section is 3000-20000 hectares (otherwise, the area is too small) and it is important, that 3 or 4 local governments can apply for this together.

In the aspect of angling utilisation, the prices of the regional tickets needs to be attractive for the anglers. It is important, that the abuses experienced so far do not remain without consequences, so the community and the 'fish judge' also be a

³⁵ Fazekas 2016.

possibility that they summarize the experiences of the previous lease periods before the invitation to tender on lease rights. For this purpose, the statement of the members of the community concerned may be used. They can give important information to the invitation to new tenders. A honorary member of the local community would be appointed as a 'fish judge', who would execute the consultation before the litigation. The record of the people, who breached the rules of fishing, may be known by not only the fishing authority, but also the fishing and angling community.³⁶

If the local governments or subregions apply for it, the water management would be achieved in local level, the water would be owned by a local person. The local people would pay attention to the order, the development of the habitats, the growth of fish stock, the wanton exploitation and the reduce of poaching. The number of employees employed in fishing would be increased, whose would have a serious role as an angler attendant in angling tourism. The obligation of the lessee would be to employ minimum one fisherman in every river settlement. The natural condition of the lease right must be an adequate fisheries management plan. For this purpose the local governments can work together with fishing farms and apply for the education of fishing skilled workers and the development of habitats. The water should be an owner, who knows the daily situation and the daily tasks. The utilisation of the special waters should be introduced as an experimental fisheries management method and should be applied for it in every 5 years. The introduction of the new lease system would also imply procedural changes, firstly, lease tenders on special water would be issued and if the tender is unsuccessful, the lessee, who leases the water section, gets it with the obligation of spawn rescue.³⁷

5.2. ad 2. The textual characterization of fisheries management year

Besides the catch logbook, because of the necessity of impact assesments and the analyses, a report on the relevant year to be introduced for all people entitled for fishing and angling. For exploratory fishing, the consent of the entitled person for fishing not to be necessary, instead of it a mandatory declaration be necessary.

This proposal for changes enacted in research and nature conservation purposes reflects the interests of the environmentalist and the researchers and it would do the almost over- bureaucratized angling more complicated. In case of fishing card, state and regional ticket, size and piece restricted fishes, only a small number of anglers would accept voluntarily to prepare a report on the relevant year besides the catch logbook completed at the same time of the catch and summarized at the end of the year.³⁸

³⁶ I consider the local rulemaking in the original proposal and appropriate jurisdiction with a completely lay participation difficult to carry out.

³⁷ Demény, Felső & Cselószki 2016

³⁸ Demény, Felső & Cselószki 2016

5.3. ad 3. In case of the determination of the interested and competent administrative bodies, the interests of fisheries management be the primary

The goals of the water management and nature conservation, the nature value protection and the interests of fishing be coordinated. In case of the planning of water facilities and the water management, the interests of the fishing, the fish stocks, the natural ecosystem and the environment be taken into consideration better. Between the organisation, consultation obligation be with equal rights.

In order to the genetic protection of domestic and local varieties fishes, the control of cormorant stocks is necessary with the cooperation of the national park experts. It is important that the fish destructive animals (for example mammals and birds) be effectively regulate in the lake farms or be adequate compensation for the mitigation of crop failure. Currently, there is also a possibility to the thinning of cormorant. But the fishing companies do not really use it. Related to the elimination of nesting sites and the wandering stocks, it is necessary to deal with the possible solutions.

The nature conservation or even the economic-purpose breeding of the protected and endangered fishes should be allowed, and the support, the more increased regulation and repression of non-native species are necessary. Under different conditions, but the breeding of protected and endangered fish species be possible in Europe. Now it is possible, but only for nature conservation purpose, furthermore in case of sturgeon species, there are special provisions. The research of the existence of nature conservation reason is required additional resource. This takes back to the lack of fish stocks' data and statistics.

In return for support, the fish farmer would be obliged to take place one part of fish stocks (60%) to the natural waters.

If in the spawning areas or fish waters established by the community protected fish species multiply, which were not found there earlier (for example because of the fact that the area was an arable land earlier), the protected fish species be fished in these water areas in 40% by the community and be marketable besides an adequate data transmission and monitoring activity. In case of protected species, the main goal of the fishing would be marked as the promotion of the reproduction of fish stocks to natural waters.

The reproduction and fishing of protected species need to be performed as a non-profit organisation, as the part of university cooperation or gene preservation activity.

The repression of invasive species need to be predominated better by the more intensive checking of plantations. In the fisheries management plans, the development of habitat and spawning areas need to be more focused against the reproduction of fish stocking.³⁹

³⁹ Demény, Felső & Cselószki 2016.

5.4. ad 4. The conditions of the establishment of fish pond and angling water need to be more simplified

The conditions of the establishment of a fish lake or other periodic fishing water be simpler. All forms of water management need to be got support and the prices of water charge need to be reduced. If a community legally establishes a spawning area or fish lake by a cape or a retention of inland water, the owner of the fishing right be the community.

The lessee of the fishing right not to forbid the sale of the fish caught by the fishermen and the anglers as a small farmer or in the frame of village guest table service. The owner of the fishing right may only require a permission not covered by law for the caught fish. He not to forbid for an angler has an exam, an angling licence and a permission to the sale of caught fish as a small farmer or in the frame of village guest table service in the angling card or in other places.

Today the Fishing Act does not forbid the commercial exploitation (the sale of caught fish as a small farmer or in the frame of village guest table service) of the legally caught fish, moreover the governmental intention is the promotion of the appearance of the local products on markets. In case of live fish, the Ministry of Agricultural and Rural Development Decree no. 52/2010 on the conditions of production and sale of food by small farmers directly allows or would allow the sale of caught fish as in the frame of village guest table service in the place of the farm nationwide up to the annual amount 6000 kg. Nevertheless the thematic and gastronomic tourism route cannot be evolved and strengthened in view of national image, because the entitled people for fishing living their right that they can make a stronger and stricter regulation in their waters by the permission fishing supervisory committee, requiring this permission, they write down in the angling licence that any commercial exploitation is forbidden.

If a community⁴⁰ or a natural person legally establish a spawning area or fish lake by a cape or a retention of inland water, the owner of the fishing right be the community or the natural person. The establishment of fish lake and other periodical fishing water (for example spawning area) be easier. The water management (irrigation, fish and rice production, fish lake management, establishment of spawning areas, inland water management) be coordinated and enjoys support. An effective inland water management can be established by the cooperation of farmers, water facilities and fishing companies (in inland water areas, it is possible with the establishment of lakes connected to the channel system and building raised agricultural roads from the extracted materials).⁴¹

6. Summary of the results of the research

The fishing right, which was qualified as the inseparable part-right of the waters' ownership for a long time, but it makes the owner entitled for the fisheries management or the sublessee the subject of the exercise of right from 2013.

⁴⁰ See on the scientific basis Kajner et al. 2005, 116–140.

⁴¹ Demény, Felső & Cselószki 2016.

The acquisition on fish of the practical fishermen or angler is one form of the exercise of right by the entitled person. The acquisition on fish of the practical fishermen or angler has several public law obstacles, so with the compliance of the omission of these obstacles, the entitled person for fisheries management get the ownership on fish. The nature and role of the fish farmer's nature conservation fish farmer was increased. The fisheries management right of the establisher of a new fishing water is provided only for the first 15 years of fisheries management cycle. The artificial contradiction between fishermen and anglers can be solved through a more thoughtful fishing policy. Related to the exercise of fishing rights, the role of local communities should be increased. The utilisation right of special waters should be left to the local governments. The issues of water and fisheries management authorities and the nature conservation authority should be harmonised. In case of the establishment of fishing areas, the fisheries management right of the owner should not be diminished.

The research may be further developed answering the following public nature questions:

The angling regulation has been changed at the same time with the increase of the angling utilisation. The number of fish species affected by prohibition period has increased and size limits have also increased. In addition, in favour of the prevention of corruption, the rules of the fishing controls have been changed, the imposed penalties have increased, and besides the sui generis administrative penalties based on Act on Offences, criminal penalties have been introduced for the failure to comply with the rules of angling. Besides the exposition of the aforementioned measures' reasons, with the background of 3 years practise, I would like to determine the balance of the set of measures.

Bibliography

1. Act XIX of 1888 on Fishing
2. Act XLI of 1997 on Fishing and Angling
3. Act CII of 2013 on Fisheries Management and Fish Protection
4. Rule 30 of 1977 on Fishing
5. Tripartitum (1514) Tripartitum of the Aristocratic Hungary's Common Law
6. Austrian General Civil Code
7. Bérczes V (2017) Az orvhalászat szabályozási módszerei és dogmatikai kérdései, *Miskolci Jogi Szemle* (1), pp. 74–86.
8. Demény F, Felső B & Cselószki T (2016) Nem csak a föld, a víz is legyen a helyben lakóké, Javaslatok és indoklásuk, a magyarországi halászati törvény, és egyéb kapcsolódó jogszabályok módosítására, 1–6, <http://www.elotisza.hu/uploads/dokumentumtar/halaszatitrvszoveteln.doc> [03.01.2019]
9. Falusi Zs (2016) Betiltott halászat, megélhetés nélküli családok, Magyar Nemzet, 06 February 2016, <https://mno.hu/hetvegimagazin/kotott-fogas-1327270> [09.01.2019]
10. Fazekas S (2016) Válasz Szabó Sándor országgyűlési képviselő "Kaphatnak-e kártalanítást a szegedi halászok?" írásban feltett kérdésére, Budapest, 21.01.2016, reference number: PTKF/83/2/2016
11. Kajner P., Fazekas I., Flachner Zs., Molnár G. & Balogh P, *Szelídvízország-Kézikönyv a Tisza menti ártéri gazdálkodás megalapozásához*, elotiszaert.hu/bovebben.php?id=1420 [07.01.2019]
12. Lenkovics B (2013) A tulajdonszerzés eredeti és származékos jellege, *Polgári Jogi Kodifikáció* (2), pp. 14–29.
13. Liptai N. (2015) A magyar halászat jelene és jövője, Koncz I & Szova I, ed., *PEME XI. PhD Konferencia Előadásai*, Professzorok az Európai Magyarországiért Egyesület, Budapest, 2015, pp. 71–77.
14. Nagy K (2017) Hagyományos ártéri gazdálkodás: fenntarthatóság és az árvízvédelem megoldása, <http://neuronhalo.hu/2017/03/26/hagyomanyos-arteri-gazdalkodas-fenntarthatosag-es-az-arvizvedelem-megoldasa> [10.01.2019]
15. Olajos I. (2010) A halászati jog használatának speciális szabályai, in: Csák, Cs, ed., *Agrárjog. A magyar agrárjog fejlődése az EU keretei között*, Novotni Alapítvány, Miskolc, pp. 153–159.
16. Szilágyi J E (2017) A halgazdálkodás jogi szabályozása, in: Csák Cs, Hornyák Zs, Kocsis B E, Olajos István, Kókai-Kunné Szabó Á & Szilágyi J E, ed., *Agrárjog A magyar agrár- és vidékfejlesztési jogi szabályozás lehetőségei a globalizálódó Európai Unióban*, Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, pp. 161–167.
17. Veres Z (2001) Környezetjogi szempontok a tulajdonjog korlátozásához, *De iuris prudentiae et iure publico* (4), pp. 1–55.

OLAJOS István*
A horgászat és halászat lehetőségei és helye természetes vizeinkben**

1. Alapvetés, megválaszolandó kérdések

A 2017. évben bekövetkezett halászati törvény módosítása következtében természetes vizeinkből kiszorultak a közvetlenül a vízből élő halászok, és halászati tevékenységű társaságok, és közvetlenül a horgászati célú hasznosítást preferálják. Ennek apropóján a cikk legfontosabb kérdése, hogy a természet közeli horgászati hasznosításnak milyen szerepe lesz a vizek élővilágára, a vizek kártétele elleni védekezésre, a természetes vizeink megközelíthetőségére, a vízparti élőhelyek háboríthatatlanságára, a vizek mezőgazdasági hasznosíthatóságának kérdéseire.

A meghozott intézkedéscsomag első következménye, hogy tovább bővült a halászok és horgászok közötti ellentét. A természetes vizekből kiszoruló halászok egyre inkább a mesterséges és bányatavak felé kénytelenek fordulni, melyeknek azonban az állami tulajdonjogot gyakorlók mellett természetes személy tulajdonosai is lehetnek, akik a vizük egyéb, a halászon kívüli gazdasági hasznosításában érdekeltek. Fontos kérdés, hogy halászati vizek esetén érvényesül-e tulajdon szentsége, és mindhárom részjogosítvány betartása. Miben tér-el a halászati jog hasznosítási lehetőségei a vizek tulajdonosa szempontjából egy vadászterület hasznosításának a lehetőségétől? Vannak a módosított halászati törvénynek a vizek tulajdonosait védő intézkedései?

A másik kérdés, hogy a természetes vizeinkből kiszoruló halászok megélhetését hogyan tudják biztosítani a halászati társaságok, a magyar halgazdálkodási tervezésnek vannak-e programjai a területen felszabaduló munkakapacitás felvételére, és a kialakuló intenzívebb halgazdálkodási tevékenység képes-e a halászati feldolgozó iparban biztosítani a halászok számára munkalehetőséget? Bővíthető-e a halászati szövetkezetek fajtakísérleti tevékenysége, ha nem férhetnek hozzá a természetes vizeinkből származó, őshonos halfajok szaporítható egyedeihez?

István Olajos: The opportunities and place of fishing and angling in our natural waters – A horgászat és halászat lehetőségei és helye természetes vizeinkben. *Journal of Agricultural and Environmental Law* ISSN 1788-6171, 2019 Vol. XIV No. 27 pp. 131-159 doi: 10.21029/JAEL.2019.27.131

* PhD, egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Civilisztikai Tudományok Intézete, e-mail: civoliga@uni-miskolc.hu

** *A tanulmány az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.*

doi: 10.21029/JAEL.2019.27.131

2. A halászati jog, mint a halakon történő tulajdonszerzés alapja

A halászat, mint kisebb királyi felségjog jelent meg a feudális jogban Magyarországon. A kisebb királyi felségjog, mint átengedett jogosultság azt jelentette, hogy a birtokkal együtt, a király adománylevelek megemlítették az adománybirtok természetes részeként a természetes vizeken történő halászat jogát.¹

Ennek jogi jellegének megváltoztatására törekedett Könyves Kálmán I. törvénykönyvében, melyben megerősítette a halászati jog nagyobb királyi felségjog jellegét- azaz úgy rendelkezett, ha a halászat nem a mindennapi megélhetés szolgálja- például a szerzetesrendek fenntartását- vissza kell adni a birtokosnak királyi használatba.²

A királyi törvénykönyvbe foglalástól eltérően alakult azonban a jog gyakorlásának a módja a későbbi századokban. Ezt erősítette a Werbőczy féle Hármaskönyv három idevágó rendelkezése: Először is a királyi jog és a birtokjog meghatározásakor a település tartozékaként jelöli körülötte lévő halastavakat és halászatokat.³ Második a folyók által elárasztott földekről szóló fejezetben fejti ki, hogy a megváltozott medrű folyóban halászati jogot gyakorló, a joggyakorlás során követheti a folyó medrét.⁴ A harmadik említés a gyámgyermek vagyonának a gyám általi elszámolásnál történő becslésénél a nagyobb folyókon és a tavakon fennálló halászatból származó éves jövedelem tízszeresét kell becsülni, ha pedig ennek jövedelmével elszámolni nem tud, akkor 50 girára kell értékelni. Az 50 gira értéke egy jó kővár értékének a fele volt.⁵

A halászati jog, mint a halak tulajdonszerzésének alapja nem maradhatott ki a Magánjogi Kodifikáció elemzéséből sem. A dologi jog írott forrásainak értékelésénél Lenkovics Barnabás 2003-ban megjelent átfogó elemzésének⁶ első forrásaként, a vízterület tulajdonosának szerez tulajdont az, aki az addig az uratlan dolgot (a halat) kifogja. A szerzésmódot az uratlan dolgok megszerzésének egyik formájaként említi az Optk-ról szóló résznél.⁷ Szladits Magánjogában a dologi könyvet író Kolozsváry Bálint az alanyi magánjogot keletkeztető eredeti tulajdonszerzés egyik eseteként értékeli, de még mindig az uratlan dolgok megszerzésének körében azt, ha valaki a halászati jog gyakorlásának körében kifogott halon tulajdont szerez.⁸

A Ptk. hatályba lépésével megszűnik a víz tulajdonjogához való kötése a halászati jognak. A komoly dogmatikai változást Lenkovics az alábbiakban foglalja össze: „... A Ptk. eredeti, ...szövege a gazdátlan javak elsajátításától különválasztva, önálló tulajdonszerzési módként említi a vadak és halak tulajdonjogának megszerzését.

¹ Ezzel ellentétes véleményen van Bérczes Viktor, aki a halászati jogot nagyobb királyi felségjognak, regálénak tekinti. Bérczes 2017, 75–76.

² Veres 2001, 27.

³ Tripartitum 24. cím 7. §.

⁴ Tripartitum 87. cím 2. §.

⁵ Tripartitum 133. cím 41. §.

⁶ Lenkovics 2003, 16.

⁷ Optk. 381-387. §.

⁸ Lenkovics 2003, 17–18.

Ezt a megoldást eddig a vadak és halak gazdátlan javak köréből az állami tulajdon tárgyává minősítése és a vadászati és halászati jog mint tulajdonszerű jogok földtulajdontól való elválasztása indokolta. Mára ugyanezt a megoldást általánosságban az élővilág, az élő dolgok és különösen a természeti javak fentebb említett fokozott védelme indokolja, a megoldás tehát az új törvényben is változatlanul fenntartandó. A vadak és halak tulajdonjogáról, valamint a vadászati és halászati jogról ezután is külön törvényben kell részletesen rendelkezni, ezekre azonban a Ptk.-ban – itt is a kódex-jelleg hangsúlyozása érdekében – utalni kell.⁹

Lenkovics a cikkének megírásakor anakronisztikusnak érzi az akkor hatályos halászati törvény értelmezésének azt a kitételét, mely szerint A jogosult – ha e törvény másképp nem rendelkezik – a hal, illetve más hasznos víziállat tulajdonjogát annak jogszerű kifogásával (gyűjtésével) szerzi meg. A hal (más hasznos víziállat) tulajdonjoga a jogosultat illeti, ha a halászati vízterület is a tulajdonában van. Az elhullott hal (más hasznos víziállat) a lelés helyével érintett halászati vízterület szerinti jogosult tulajdonába kerül.¹⁰ „Ez a szabály ugyanúgy kivételként volna elfogadható a mesterséges halastavakra, halkeltető és halnevelő létesítményekre, mint a vadaknál a vadaskertekre és vadasparkokra, főszabályként azonban indokolatlan és korszerűtlen. A természeti környezetet és azon belül a természetes élővilágot alkotó egyre több növény és állatfajta kerül az állami tulajdon kizárólagos tárgyainak körébe, sőt az emberi uralom alá egyáltalán nem hajtható, senki által birtokba nem vehető, fokozottan védett élő dolgok körébe. Ma már ez alól a tendenciaszerűen érvényesülő főszabály alól jelent kivétel a halászati jog is.”¹¹

A szerző bizonyára örülne a halgazdálkodási törvény azon rendelkezéseinek, mely az élő halat, a vadakhoz hasonlóan a állami tulajdon tárgyának tekinti,¹² ami csak a halgazdálkodási jog jogosultja, vagy az ő általa feljogosított személy szerezhethet tulajdont, aki személy szerint gyakorolja a halgazdálkodási jogból adódó elsajátításhoz való jogosultságot. A jog használóját azonban az új törvény alapján kötelezettségként terheli az invazív halfajok visszaszorításának, és az őshonos halfajok megfelelő ökoszisztémájának fenntartási kötelezettsége. Így minden korábbi rendelkezésnél fontosabb kötelezettséggé vált a kifogással egyidejűleg, a darab és méretkorlátozással védett halfajok egyedének beírása a fogási naplóba, mely mint közigazgatási korlátozás, a horgászok tulajdonszerzésének egyik lényegi feltételévé vált.¹³

A halászati jogot és a horgászati jogot, melyet a jogtudomány sokáig szinonimaként használt, felváltotta a halgazdálkodási jog kifejezés. A szó is utal arra a tendenciára, hogy a gazdálkodó itt már nem a halat kifogó halász, vagy horgász, hanem a jogot hasznbérbe vevő gazdálkodó szervezet, vagy horgászegyesület, aki a hasznbérbe vett jogot a halászati vagy horgász területi engedélyek értékesítésével gyümölcsözteti. A befolyt jövedelem hasznbérleti díj levonása utáni részével sem rendelkezhet szabadon. Ebből a jövedelemből kell megoldania a kifogott, őshonos

⁹ Lenkovics 2003, 19.

¹⁰ 1997. évi XLI. törvény 8. §.

¹¹ Lenkovics 2003, 22-23.

¹² 2013. évi CII. törvény 6. § (1) bekezdés.

¹³ 2013. évi CII. törvény 6. § (2)-(3) bekezdések.

halfajok egyedeit az általa kezelt halászati vizekbe, és megoldania a halászati ellenőrzéssel kapcsolatos feladatait.¹⁴

A klasszikus, a tulajdonjog részjogosítványaként, eredetileg a más által gyakorolt jogok mintapéldányaként aposztrofált jogintézmény új értelmet nyert az halgazdálkodási törvény értelmezésében. Az élő hal és a legjelentősebb vizeink felett tulajdonjogot gyakorló állam, és más vízterületekkel nem érintkező állóvizeinken tulajdonos önkormányzatok által hasznosított olyan jogintézménnyé vált, melyen a tényleges gazdálkodást folytató haszonbérlet a haszonbérlet magánjogi kötelezettségéből és számos közjogi kötelezettségből adódó terhek mellett, kell elég sok joggyakorlót (horgászt és halászt) toboroznia ahhoz, hogy gazdálkodása nyereséges legyen. Ha a gazdálkodás színterül választott halászati vízterületet a tulajdonos saját tulajdonú termőföldjén alakítja ki, a halgazdálkodás joga megilleti. A halgazdálkodási jog korlátairól és a halgazdálkodási területről a következő fejezetekben szövegesen részleteztem.

3. A horgászati jog és a halászati jog tartalma és gyakorlásának korlátjai

A halászat első hazai jogszabályában a halászati jogot a tulajdonjog elválaszthatatlan részjogosítványának tekinti, és azt a meder tulajdonosának személyéhez köti.¹⁵ Később, a vízi ingatlanok nyilvántartásának nem egyértelmű volta miatt, 20 évi háborítatlanul birtokolt halászati jog az állam által garantált tényleges tulajdonosi joggyakorláshoz vezetett. Az ilyen módon gyakorolt halászati jog táblával jelölhető lett.¹⁶

A joggyakorlást a parti telek tulajdonosa tűrni volt köteles, azonban a parti telekben a joggyakorlással okozott károkért a halászati jog jogosultja teljes kártérítéssel tartozott.

A reálszocialista időszakban, az állami tulajdon primátusának megfelelően a halászati jog az államot illette, kivéve szövetkezetek által létesített halastavakat és rizsföldeket, ahol a létesítő gyakorolta az általa létesített vízfelületeken a halászat jogát. Ez a jog a személyi tulajdonban álló vizek kezelőit is megillette. A joggyakorlás hasonló volt, mint a XIX. század végén. A tulajdonos tűrni volt köteles a bejárást és halászati eszközök kihelyezését, joggyakorlása azonban nem akadályozhatta a földhasználó gazdálkodását.¹⁷

A halászati jog mellett 1997. évi halászati törvényben megjelent a halásztól elválasztott horgászati jog, mely a két halfogási módszer különbségén túl, az intenzív, professzionális, és a komolyabb szakmunkás vizsgához, vagy halgazdálkodási mérnök végzettséghez kötött joggyakorláson túl komolyabb állami bevételt jelentett a terület felett a halászati jog gyakorlására feljogosított, azt a 5 éves üzemterv időpontjával megegyező időponttal megnyerő mezőgazdasági gazdálkodó szervezeteknek, vagy esetlegesen társadalmi szervezeteknek. Ezzel szemben a horgászat hobbitévékenységnek

¹⁴ 2013. évi CII. törvény 12-18. §.

¹⁵ 1888. évi XIX. tc. 3. §.

¹⁶ 1888. évi XIX. tc. 12. §.

¹⁷ 1977. évi 30 tvr. illetve Veres 2001, 28–29.

tekinthető horgászbottal és horoggal, valamint 1m átmérőjű, un. kishalfogó hálóval történő halkifogási módszer, mely gyakorlásához a 14. életévét betöltő önálló jog gyakorlására feljogosított horgásznak bizottság előtt a halak felismeréséből, a tilalmi időkből, a különböző horgászmodszerekből, és a vízparton történő viselkedésből, valamint a kifogott hal kíméletes tárolásából vizsgát kell tennie. Ezt a főleg elméleti tudásra feljogosító vizsgát ebben az esetben a halászati hatóság, és a horgászati jog gyakorlására feljogosított szerv szervezte és bonyolította le. A halászati törvény a halgazdálkodást és halvédelmet szem előtt tartva, számos természetvédelmi szempontú használati korlátot állított fel a halászati és horgászati jog gyakorlása elé:

A vízállás- és vízleeresztési üzemeltetője köteles a jogosultat a víz leeresztésével, feltöltésével járó, vagy más, a halászati jog gyakorlását akadályozó tevékenységének megkezdéséről és annak várható időtartamáról – a szükséghelyzetet kivéve – legalább nyolc nappal megelőzően értesíteni. A hal természetes mozgását akadályozó létesítmény építéséhez (átalakításához, felújításához, megszüntetéséhez stb.) a halászati hatóság, a vízügyi hatóság, valamint természeti, illetőleg védett természeti terület esetén a természetvédelmi hatóság szakhatósági hozzájárulása szükséges. A nagy értékű természetes vízi halállományok ivási vándorlásának biztosítása érdekében a halászati hatóság a folyókon épülő duzzasztóművek beruházóját (üzemeltetőjét) hallépcső létesítésére és működtetésére kötelezi. A halak ivási időszakában a vízállás- és vízleeresztési üzemeltetője a vízszintszabályozás során a környezeti (ökológiai) szempontokat is köteles figyelembe venni.¹⁸

A halászati vízterületen bekövetkezett halpusztulás esetén a víz tulajdonosa, használója

(a vízállás- és vízleeresztési üzemeltetője), a vízparti ingatlan tulajdonosa, használója, valamint a jogosult a vízmintavételt és a szükséges vizsgálat elvégzését az állategészségügyi hatóság számára köteles lehetővé tenni és tűrni.¹⁹

Tilos a hal fogásához minden olyan fogási eszköz, illetve mód alkalmazása, amely a halállományt és élőhelyét károsíthatja. Tilos a hal fogásához különösen (a) mérgező vagy kábító hatású anyag, (b) robbanóanyag, (c) szűrőszerszám, illetve (d) bűvárszigony vagy más, halfogásra alkalmas bűváreszköz használata, valamint (e) gereblyező horgászati, illetőleg hurokvető halászati módszer alkalmazása. Tilos folyóvízen olyan halfogóeszköz vagy -készülék, továbbá olyan fogási mód alkalmazása, amely átlagos vízállás esetén a folyó, illetve a holtág, mellékág medrének felénél többet keresztirányban folyamatosan elzár.²⁰

A jogosult a halállomány és élőhelyének megújulása érdekében köteles a halászati vízterületen az élőhelyre jellemző fajú évenkénti állománypótlás mellett oly módon gazdálkodni, hogy az élőhelynek megfelelő korú és sűrűségű halállomány tartósan fennmaradjon.²¹

A jogosult köteles a halgazdálkodási terv alapján hasznosított halászati vízterület halállományát és élőhelyét őrizni, vagy őrzéséről – halászati őr útján –

¹⁸ 1997. évi XLI. törvény 16. §.

¹⁹ 1997. évi XLI. törvény 17. §.

²⁰ 1997. évi XLI. törvény 23. § (1)-(3) bekezdések.

²¹ 1997. évi XLI. törvény 25. § (1) bekezdés.

gondoskodni. Halászati őr egyéb vízterületen, illetőleg halas tavon is igénybe vehető. Halászati őrt több jogosult közösen is foglalkoztathat. A halászati őr feladataival a külön jogszabály szerint létesített mezei őrszolgálat is megbízható.²²

A természetvédelmi oltalom alatt álló hal fogása (gyűjtése) – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – tilos.²³

A kíméleti területen – a tilalom feloldásáig – az évnek közigazgatási határozattal meghatározott időszakában tilos a halászat, a horgászat, a vadászat, a csónakázás, a fürdőzés, a vízisportok űzése, továbbá minden olyan tevékenység végzése, amely a hal szaporodását és fejlődését zavarhatja.²⁴

Az új 2013. évi halgazdálkodási törvény a fentieket az alábbi fontos korlátozásokkal egészíti ki:

Megváltozott a törvény szerkezete, és a törvény egésze szempontjából erősebb lesz az egyedkímélő állatvédelem. A törvény bevezető rendelkezéseit követően két címben szabályozza a halgazdálkodási vízterület, és a halállomány védelmét. A halgazdálkodási vízterület védelme érdekében a halgazdálkodásra jogosult köteles a hasznosított vízterület halállományát, életközösségét, valamint a hal élőhelyét védeni, a hal természetes táplálékszerzését és szaporodását elősegíteni, továbbá áradás vagy a víztest kiszáradásának veszélye esetén az őshonos halfajok mentését elvégezni.²⁵

E mellett fontos élőhelyvédelmi kötelezettség a halállományt pusztító, túlszaporodott gerinces állatfajok gyérítése, a nem őshonos, invazív halfajok kifogása és szelektív gyérítése, a haltáplálék bejuttatásának és a vízi közlekedésnek a korlátozása, a szárazra került halivadék állomány élővízbe való visszajuttatása.²⁶

A kifejezetten halvédelmi célból elrendelt új intézkedések a következők: kifogott őshonos halfajok telepítése, természetes vizekből kifogott invazívnek minősített halfajok természetes vizekbe történő telepítésének általános tilalma, a halgazdálkodó kérelmének megfelelően a horgászati kíméleti idő, a fogható méretkorlátozás és egyedszám szigorítása, vagy horgászati és horgászturizmus érdekében történő enyhítése.

A korlátozás alá eső halfajok általános és kíméletes visszaengedésének elrendelése, tömeges halpusztulás esetén a halgazdálkodásra, vízgazdálkodásra jogosult szervezetek, vízparti ingatlanok tulajdonosa, a meder tulajdonosa és használója, valamint a vízi létesítmények tulajdonosa kötelesek együttműködni.

A felszíni vizek szennyezésének okainak feltárása és elhárítása után az elpusztult őshonos halfajok visszatelepítése a halgazdálkodási jog gyakorlójának kötelezettsége. A vízi létesítmények tulajdonosai hallépcső létesítése mellett az ívási időszakban kötelesek megfelelő vízszintet fenntartani az ívása elősegítése érdekében.²⁷

²² 1997. évi XLI. törvény 34. § (1) bekezdés.

²³ 1997. évi XLI. törvény 38. § (1) bekezdés.

²⁴ 1997. évi XLI. törvény 42. § (2) bekezdés.

²⁵ 2013. évi CII. törvény 8. §.

²⁶ 2013. évi CII. törvény 8-12. §.

²⁷ 2013. évi CII. törvény 12-16. §.

A halászati és horgászati jog jellege megváltozott. E két jog mellérendelt szerepe eltűnt, és a természetes vizeink horgászati jellegű hasznosítása lett a preferált joggyakorlási forma. Ennek indokait a jogalkotó annak kevésbé intenzív voltában, ellenőrizhetőségében és a kapcsolódó nagyobb gazdasági előnyökben jelölte meg. Az új törvény csak akkor engedi egy természetes vizekben a halászati hasznosítást, ha az adott vízben a horgászati jellegű hasznosításra nincs jelentkező.²⁸ A horgászok és a halászok közötti, a törvény hatályba lépésével erősödő ellentétekről az ötödik fejezetben szólok.

4. Halgazdálkodási területeink

A halgazdálkodásra alkalmas vízfelület lehet természetes víz, és ember által mező- és erdőgazdálkodási földterület művelésből való kivonásával létesített halgazdálkodási vízterület, melyet a tulajdonos ilyenként vetet a Halgazdálkodási területek és halgazdálkodási jogosultak nyilvántartásába.

Ezt a nyilvántartásba vételt megelőzi a halászati hatóság azon határozata, hogy a területet halgazdálkodási vízterületté minősíti.

A nyilvántartásba bekerül a kérelmező természetes vagy jogi személy adatain túl a terület ingatlan-nyilvántartásban szereplő helyrajzi száma, művelési ága, a tulajdonosok neve és tulajdoni aránya, a magyar víztérkód, az uniós víztestkód, a nyilvántartott vízfelület nagysága, természetes vizek esetén az átmérője.

A halgazdálkodási jog hasznosításának módja is feltüntetésre kerül. Az ilyen vízterület létesítője automatikusan, a tulajdonos jogán megkaphatja az 5 éves halgazdálkodási terv benyújtását követően a területre a halgazdálkodási jogot.

Ha a teljes létesített vízfelület a tulajdonában van, a halgazdálkodási jog jogszerűen őt illeti, az más részére nem adható haszonbérletbe. Ha azonban a vízfelületnek osztatlan közös tulajdonosai vannak, őket már csak előhaszonbérleti jog illeti meg a halászati jog hasznosítására tekintettel. E területek hasznosításra vonatkozó szabályokat a halászati jog jellegének változásai kapcsán elemezzük részletesebben. A halgazdálkodási területre vonatkozó megállapításainkat a következőképpen összegezzük.

A halgazdálkodás alapvető egysége az a természetes vagy mesterséges vízfelület, mely a halgazdálkodás tárgyaira, mint hasznos vízi állatokra jellemző életközösséggel rendelkezik. Természetes vizeink közül a vízgazdálkodási törvényben nevesített vizeink állami tulajdonban, az önkormányzat területének lefolyástalan állóvizei önkormányzati tulajdonban vannak. A mező-és erdőgazdálkodási törvény hatálya alá tartozó területeken a művelésből történő kivonással létesíthető mesterséges halgazdálkodási vízterület, mely közigazgatási határozattal válik halgazdálkodási területté. Amíg a létesítő tulajdonos kíván rajta vízgazdálkodási tevékenységet gyakorolni, addig az övé a halgazdálkodási jog, amit üzemterv alapján gyakorolhat, a halászati hatóság felügyelete alatt.

²⁸ 2013. évi CII. törvény 5-6. §.

Ha a létesítő tovább nem kíván rajta maga halgazdálkodást folytatni, a terület halgazdálkodási jogát az állam haszonbérbe adással hasznosíthat, amin a terület tulajdonosát megilleti az előhaszonbérleti jog, és annak alhaszonbérletbe történő adásának lehetősége. Ez a kivont földön részarány-tulajdonnal rendelkező tulajdonos-közösséget is megilleti.

Amennyiben egyik fél sem kíván élni a halgazdálkodási joggal, úgy a természetes vízfelülethez hasonlóan a víztérkóddal rendelkező területet az állam nevében a halászati hatóság meghirdeti horgászati, majd érdeklődés hiányában halászati hasznosításra. A halgazdálkodási jogot megszerzőnek horgászati hasznosítás esetén joga van saját tagjait feljogosítani területi éves és napijegyek értékesítésével horgászati tevékenység gyakorlására, és a kifogott megszabott mennyiségű hal tulajdonjogának kifogással történő megszerzésére.²⁹

5. Halászati hasznosítás kontra horgászati célú kezelés. Összehangolható érdekek?

A halászat megszüntetését az élővizeken sok kritika kísérte. A folyószabályozások előtt az ország lakosságának jelentős része élt ebből az ősi tevékenységből, és mint a történeti forrásaink mutatják, a halászatok, melyek valamely folyóhoz, vagy tóhoz kötődtek, a földtulajdonából élő nemesség egyik fontos bevételi forrását jelentette.

A folyók által hazánkba hozott víz mennyisége, és a klímaváltozás hatására beálló fokozatos vízhiány egyre nagyobb jelentőségűvé tenné, hogy a tavasszal hazánk területére érkező víz minél hosszabb ideig tartózkodjon az ország területén, és lehetővé tegye a csapadékszegény nyári időszakban az ország képes legyen a vízpótlásra. Erre a célra jöttek létre az Alföld speciális elhelyezkedését lehetővé tevő fokok, és az erre épülő fokgazdálkodás. A folyó viszonylag védett magas partján történő áttöréseken a folyó vize áradáskor átszivárgott, és a laposabb területeket elöntve viszonylag nagy területet öntött el. Apadáskor a területet elöntő vizek a fokoknál zömében visszaszivárogtak a mederbe, de az alacsonyabb részeken megmaradva holtágakat, morotvákat és ezeket összekötő csatornarendszereket alakítottak ki.

Az ideiglenes elöntött területeket vizet tűrő gyümölcsfákkal betelepítve folyamatosan biztosítható volt, hogy az árvízi hordalék nem a folyók főágait töltse fel, az ártéren a visszavonuló vizek után lehetővé vált a külterjes állattartás és a hordalék mezőgazdasági alapanyagként történő felhasználása. A gazdálkodás ezen módszeréhez azon jól kellett ismerni a folyó természetét, és több lábbon kellett élnie a folyó melletti embereknek. A fokokon jellegzetes halászati módszerek alakultak ki, melyek lehetővé tették, hogy a beáramló vízzel a legnagyobb halakat a visszavonuló vízzel együtt ki tudják fogni, az ivadékok viszont a folyó élővilágát színesítették.³⁰

²⁹ A jogszabály első, a változásra is tekintettel lévő, a speciális használati módok nézőpontjára is figyelemmel lévő elemzését lásd Szilágyi 2017, 160–167.

³⁰ Nagy 2017.

A folyószabályozás számos területet alkalmassá tett az intenzív mezőgazdasági művelésre, de a gátak közé szorított folyók egyrészt a halászat hagyományos színtereinek a lecsökkenéséhez, másrészt az Alföld addig jól művelhető területeinek szikesezéséhez vezetett, a vízhiány pedig addig ismeretlen állatbetegségek megjelenéséhez vezetett. Az akkori monarchia éléskamrájának tekintett Magyarország persze nagytöbbségben úrrá lett a kialakuló nehézségeken. Az úrbéri viszonyok megszüntetésével járó kompromisszum azonban közel egymillió embernek nem tudott elég földet adni, így a kivándorlás, az egykézés, és a két világháború közötti kedvezőtlen gazdasági környezet egyre inkább érezte hatását.³¹ A vízhiány egyre általánosabb lett, így az Alföld öntözhetőségére a 30-as években elkészült a Keleti és a Nyugati Főcsatorna, majd a Tisza árszintjének szabályozására kialakult a Tiszalöki és Kiskörei Vízierőmű, majd a Tisza tó. A vízügyi jellegű feladataink egyre sürgetőbbek, a folyóink gátjai egyre magasabbak, és a gátak közé szorított folyóink nem képesek megfelelő ívóhelyet biztosítani az őshonos halállománynak.

A halászat és a horgászat viszonylatában a sokkal nagyobb lobbierővel rendelkező horgászok diadalmaskodtak. A halászok, melyek az utolsó időszakban már nem voltak többen országosan 150 családnál,³² az esetek többségében másodállásként vállalkoztak a halászati tevékenységre, főállásuk mellett halásztak, és a hivatásos halásztok idejének nagy részében intenzív halgazdálkodással foglalkozó cégeknél dolgoztak, így a megélhetésük nem forgott veszélybe.³³ A hivatásos halásztok nagyobb része amúgy is kiegészítő tevékenységként élt hivatásával, de így is tevékenységük korlátozásának ítélték, hogy megszűnt az addigi folyamatos kiegészítő jövedelmet biztosító halászati vállalkozásuk. Sokkal nagyobb problémát jelent, hogy a nagyobb piacokon sem lehet friss, folyami halat kapni, és a Tisza melletti, folyami halra szakosodott vendéglőknek is máshonnan, leginkább külföldről kell beszerezniük a tevékenységük folytatásához szükséges, legfontosabb alapanyagot.³⁴ A tevékenységüket elvesztő halásztok megtalálták a képviselőt, aki interpellált a kártalanításuk ügyében. A miniszteri válaszban környezetvédelmi érvekkel, a túlhalászással, és a horgászok jobb fogási lehetőségeivel indokolja az országgyűlés majd egyhangúan meghozott döntését. Mivel a konkrét megélhetésük nem forog veszélybe, és az elvihető halászati eszközök pedig értékesíthetők az intenzív halászattal foglalkozó cégeknek. A halásztok szaktudása a miniszteri válasz szerint jól hasznosítható a természetes vizek halórzésében, szelektív halászatban. Ökoturisztikai szempontból szerepük lehet a hagyományörző bemutató, illetve a látványhalászatok szervezése és kivitelezése – e halászati lehetőségek jogszabályi hátterének kialakítása jelenleg zajlik –, továbbá a kutatási célú halászatok és a szakoktatás területén is. Horgászturisztikai szempontból komoly szerepet kaphat a jövőben a horgászvezetői munkakör, melynek betöltésére sokan – lásd: idegenvezetői vagy turisztikai képzést, illetve nyelvoktatást követően – szintén kiválóan megfelelhetnek.³⁵

³¹ Olajos 2010, 153–159.

³² Falusi 2016.

³³ Fazekas 2016.

³⁴ Falusi 2016.

³⁵ Fazekas 2016.

A miniszteri választ tovább gondolva, a mentett partok területén, bizonyos jól felépített az ökogazdálkodás keretei közé beszorító fokgazdálkodás kialakításával jól összeférne a fokokra telepített halászat, a legeltetés, a friss iszap jótékony hatására kialakított gyümölcsültetvény, és a kajakkal jól bejárható vízi turizmus és horgásztatás. Egy ilyen ültetvényen jól megférne egymással a folyamatos munkát végző halász, és a hobbiját gyakorló, a környék nevezetességeivel is megismerkedő horgász-turista is, akiket a környék vizeiben a megfelelő helyekre az alkalmazott halászok kísérhetnének.

A javaslatához hasonló programot terjesztett elő, és hozott nyilvánosságra a Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület, akik a vidékfejlesztésbe integrálható halászat és vízgazdálkodás érdekében tevékenykedik, és minden a témával összefüggő jogszabálytervezetet véleményez. A véleményből néhány kapcsolódó pontot érdemes ismertetni, ugyanis a horgászok és természetvédők érdekét is tükrözheti:

5.1. ad 1. „Ne csak a föld, a víz is legyen a helyben lakóké!”

Ahol csak lehetséges, a helyi emberek, helyi szervezetek (önkormányzatok, civil szervezetek, Nemzeti Park Igazgatóságok) élvezzenek előnyt a vízterületek megpályázásánál! A szélvizekre lehessen külön pályázni. Ehhez viszont nagyon fontos, hogy a nagy folyó- és vízszakaszokról le legyenek választva a szélvizek, kubikok, csatornák, hogy a vadászárságokhoz hasonlóan a helyi kötődésű emberek kezében lehessen a halászat joga. Külföldi NE bérelhessen vízterületet! A szélvizek hasznosítása körében előnyt élvezzenek a helyiek, helyi szervezetek, de ha nem tudnak összefogni (pl. nagyobb vízszakaszok), vagy nem élnek a lehetőségükkel, akkor más megnyerheti a bérletet – cél, mindkét esetben a tisztességes gazdálkodás. Életképes főszakaszméret: 3000-20000 ha, (különben túl kicsi a terület), s ezt akár 3-4 önkormányzat összefogással is megpályázhatja.

A horgászati hasznosítás szempontjából a területi engedély árának vonzóknak kell lennie a horgász számára. Az eddig tapasztalt visszaélések ne maradjanak következmények nélkül, a közösségnek és a halbírónak arra is legyen lehetősége, hogy a korábbi bérleti ciklus(ok) tapasztalatait összegezzék a bérleti jogokról szóló pályázat kiírása előtt. Ehhez felhasználható lenne az érintett közösség tagjainak beszámolója. Hivatalosan fontos információt adhat az új pályázatok kiírásához. Halbírónak a helyi közösség egy tiszteletbeli tagja lenne kijelölve, aki a peresítés előtti egyeztetést hajtáná végre, de a horgászat és a halászat szabályainak megszegőinek előlétele ismert lenne nem csak a halászati hatóság, hanem a horgász és halász közösség előtt is.³⁶

Ha a helyi önkormányzatok, vagy kistérségek is pályázhatnak, akkor a vízterületek kezelése helyi szinten valósulna meg, a vízterületeknek gazdája lenne. A helyiek valóban odafigyelnének a rendre, az élőhelyek fejlesztésére, a halállomány gyarapodására, megszűnne a rablógazdálkodás és visszaszorulna az orvhalászat. Növekedne a halászatban foglalkoztatottak száma, akiknek komoly szerepe lenne, mint horgász-kísérő, a horgászturizmusban. A bérlet kötelezettsége lenne, hogy (a folyóparti települések esetén) településenként legalább egy halászt foglalkoztasson. A bérleti

³⁶ Az eredeti javaslatban szereplő helyi szabályalkotás és annak megfelelő bíráskodást teljesen laikus részvétellel nehezen tartom kivitelezhetőnek.

jognak természetesen feltétele kell, hogy legyen egy megfelelő halgazdálkodási terv. Az önkormányzatok ehhez összefoghatnak halgazdaságokkal, pályázhatnak halászszakmunkások képzésére, élőhely fejlesztésre. A víznek gazdája kell legyen, aki napi szinten tudja mi a helyzet, mi a teendő. A szélvizek hasznosítását mint kísérleti halgazdálkodási módot kellene bevezetni, és mint ilyenre 5 évenként kellene pályázni. Az új haszonbérleti rendszer bevezetés eljárási változtatásokat is feltételezne, először szélvizekre szóló bérleti pályázatokat írják ki, s ha az erre kiírt pályázat eredménytelen, akkor kapja meg a folyószakaszt bérlő az ivadékmentési kötelezettséggel együtt.³⁷

5.2. ad 2. A halgazdálkodási év szöveges jellemzése

A fogási napló mellé legyen bevezetve kötelezően minden halászatra és horgászatra jogosult számára az adott év szöveges jellemzése, a hatásvizsgálatok, elemzések szükségessége miatt. Kutató halászathoz ne kelljen a halászati jogosult hozzájárulását kérni, bejelentés kötelezettség legyen helyette.

Ez a kutatási és természetvédelmi célból beiktatott változtatási javaslat kizárólag a természetvédők és a kutatók érdekeit tükrözi, és meg bonyolultabbá tenné a szinte a végtelenségig túlbürokratizált horgászatot. A horgászokártya, az állami és területi jegy, a méret és darabkorlátozott halak esetében a fogással egyidőben kitöltött, majd év végén összesített fogási napló mellett az adott év szöveges értékelésére a horgászok igen csekély száma vállalkozna önként.³⁸

5.3. ad 3. Az érdekelt, hatáskörrel rendelkező közigazgatási szervek hatáskörének meghatározásakor a halgazdálkodás érdekei legyenek az elsődlegesek

A vízügy, a természetvédelem céljai a természeti értékőrzés, és a halászat érdekei legyenek összehangoltak. A vízügyi létesítmények tervezésénél, valamint a vízügyi üzemeltetés során fokozottabban vegyék figyelembe a halászat és a halállomány, a természetes ökoszisztéma, a környezetvédelem érdekeit. Egyeztetési kötelezettség legyen a szervek között, egyenlő jogokkal!

A kormorán állományszabályozása, nemzeti parki szakember együttműködésével szükséges a hazai és tájfajta halaink genetikai védelmének érdekében! (A halpusztító állatok pl. emlősök, madarak állományát lehessen hatékonyan szabályozni a tógazdaságokban, vagy legyen megfelelő kompenzáció a terméskiesés enyhítésére! Jelenleg is van lehetőség kormorán gyérítésre. A halászati hasznosítók nem igazán használják ki. A fészkelőtelep felszámolás és a kóborló állomány tekintetében külön ki kell térni a megoldási lehetőségekre.

A védett és veszélyeztetett halak természetvédelmi, illetve akár gazdasági célú tenyésztését lehetővé kell tenni, ennek támogatása, és a tájidegen fajok fokozottabb szabályozása-visszaszorítása szükséges.

³⁷ Demény, Felső & Cselószki 2016.

³⁸ Demény, Felső & Cselószki 2016.

A védett és veszélyeztetett halak természetvédelmi, illetve akár gazdasági céllal való tenyésztését lehetővé kell tenni, ennek támogatása szükséges. Feltételekhez kötve, de lehessen Európában védett és veszélyeztetett halfajokat is tenyészteni. Most is lehet, természetvédelmi céllal, valamint tokfélék esetén külön szabályok vonatkoznak pluszban. Többletforrást igényel annak a kutatása, hogy a természetvédelmi ok fennáll-e. Ez visszavisz a halállomány adatok, statisztikák hiányára.

A haltenyésztő a támogatás fejében, köteles lenne a természetes vizekbe telepíteni az állomány bizonyos részét (60%).

Ha közösség által létrehozott ívóhelyen illetve halasvízben védett halfajok szaporodnak el, melyek ott korábban nem is voltak megtalálhatóak (pl. mert az adott terület korábban szántó volt), akkor a védett halfajok 40%-ban ezekben a víztestekben is legyenek halászhatóak a közösség által és legyenek értékesíthetőek, megfelelő adatközlés és monitoring tevékenység mellett. A védett fajok esetében a halászat céljaként az állomány természetes vizekben történő szaporításának elősegítése lehetne megjelölni.

A védett halfajok szaporítását és halászatát nonprofit szervezetként, vagy egyetemi együttműködés részeként, vagy génmegőrzési tevékenységként lehessen végezni.

A tájidegen fajok visszaszorítása fokozottabban kell érvényesülnön, a telepítések fokozottabb ellenőrzésével. A halgazdálkodási tervekben kapjon egyre nagyobb hangsúlyt az élőhelyek-ívóhelyek fejlesztése a haltelepítésekkel szemben.³⁹

5.4. ad 4. Halastó és horgászvíz létesítésének feltételeit egyszerűsíteni szükséges

A halastó és egyéb időszakos halászvíz létesítésének feltételeit könnyítsék meg. A vízzel való gazdálkodás minden formája élvezzen támogatást, a vízdíjak árát csökkentsék! Ha fokkal, vagy belvízviasszatartással hoz létre egy közösség (vagy magánszemély) jogszerűen ívóhelyet- halasvizet, akkor a halászati jog is az övé legyen! A halászati jog bérlője ne tilthassa meg hogy a halász, kisszerszámos halász, illetve a horgász az általa fogott halat kistermelőként, vagy falusi vendégasztal keretein belül értékesíthesse! A halászati jog tulajdonosa, csak a fogásra vonatkoztatva kérhet a törvényben nem szabályozott (erősebb szabályra) engedélyt. Ne tilthassa meg, vizsgával, horgászigazolvánnyal és engedéllyel rendelkező horgásznak a kifogott hal kistermelői, falusi vendégasztal szolgáltatói értékesítését a horgászjegyen, és máshol sem!

Ma a halászati törvény nem tiltja a jogszerűen kifogott hal kereskedelmi hasznosítását (kistermelői, falusi vendégasztal szolgáltatói értékesítését), sőt a kormányzati szándék is a helyi termékek piacra segítése. Az 52/2010-es, a kistermelői élelmiszertermelés, -előállítás és -értékesítés feltételeiről szóló FVM rendelet egyenesen lehetővé teszi/tenné élő hal tekintetében országosan, falusi vendégasztal szolgáltatóként a gazdaság helyén történő értékesítést évi 6000 kg. mennyiségig. Ennek ellenére, a tematikus és gasztroturisztikai utak nem tudnak kialakulni, országimázs tekintetében megerősödni, mert a halászati jogosultak, élve azzal a jogukkal, hogy erősebb/szigorúbb szabályozást hozhatnak a vizeiken a halászati felügyelő bizottság engedélyével, sorra ezt

³⁹ Demény, Felső & Cselószki 2016.

megkérve a horgászigazolványban már feltüntetik, hogy bármilyen kereskedelmi hasznosítás tilos!

Ha fokkal, vagy belvízviisszatartással hoz létre egy közösség⁴⁰ (vagy magánszemély) jogszerűen ívóhelyet-halaszvizet, akkor a halászati jog is az övé legyen! A halastó és egyéb időszakos halaszvíz (pl. ívóhelyek) létesítésének feltételeit könnyítsék meg. A vízzel való gazdálkodás (öntözés, rizs-hal termelés, halastavi gazdálkodás, ívóhelyek létrehozása, belvízzel való gazdálkodás) legyen összehangolt és élvezzen támogatást!

A mentett oldalon a gazdák, a vízügy és a halászati hasznosító összefogásával hatékony belvízgazdálkodást lehetne kiépíteni (belvizes területeken a csatornarendszerrel összekötött tavak létrehozása, míg a kitermelt anyagból magasított művelő utak létrehozása).⁴¹

6. A kutatás eredményeinek összefoglalása

A halászati jog, mely sokáig a vizek tulajdonjogának elválaszthatatlan részjogosítványának minősül, 2013-tól kezdve a halgazdálkodásra feljogosított tulajdonost, vagy haszonbérletet teszi a joggyakorlás alanyává. A tényleges halász, vagy horgász halon történő tulajdonszerzése a jogosult joggyakorlásának egy formája. A horgász vagy halász halon történő tulajdonszerzésének számos közjogi akadálya van ezeknek betartásának elmulasztásával a halon a tulajdont a halgazdálkodási jog jogosultja szerzi meg. A halgazdálkodó természetvédelmi kötelezettségének jellege és szerepe is megnőtt. Az újonnan halászati vizet létesítő halgazdálkodási joga csak az első 15 éve halgazdálkodási ciklusra biztosított. A horgászok és halászok közötti mesterségesen szított ellentét egy sokkal átgondoltabb halászati politikával megszüntethető. A halgazdálkodási jogok gyakorlásában a helyi közösségek szerepét kell megnövelni. A szélvizek hasznosítása jogát az önkormányzatoknál kellene hagyni. A vízgazdálkodási és halgazdálkodási hatóság és a természetvédelmi hatóság feladatait össze kellene hangolni. Az új halászati területek létrehozásakor a tulajdonos halgazdálkodási jogát nem kellene csorbítani.

A kutatás az alábbi közjogi jellegű kérdések megválaszolásával fejleszthető tovább:

A horgászati hasznosítás növelésével egy időben változott a horgászszabályzat. Nőtt a tilalmi időszakok érintett halfajok száma, és a nőtték a méretkorlátok. E mellett a korrupció megelőzése érdekében megváltoztak a halászati ellenőrzések szabályai, nőtték a kiszabható büntetések, és a szabálysértési törvény, a „sui generis” közigazgatási bírság mellett büntetőjogi szankció is lettek a horgászat szabályainak be nem tartásának. A fenti intézkedések indokainak ismertetése mellett immár 3 év gyakorlatának a tükrében meg szeretném vonni az intézkedéscsomag mérlegét.

⁴⁰ Tudományos megalapozására lásd: Kajner et.al. 2005, 116–140.

⁴¹ Demény, Felső & Cselószki 2016.

Felhasznált irodalom

1. A halászatról szóló 1888.évi XIX. tc. a halászatról
2. A halászatról szóló 1977. évi 30 tvr. a halászatról
3. A halászatról és a horgászatról szóló 1997. évi XLI. törvény
4. A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény
5. Tripartitum: Hármaskönyv (1514) Nemes Magyarország Szokásjogának Hármaskönyve
6. Osztrák Polgári Törvénykönyv
7. Bérczes V (2017) Az orvhalászat szabályozási módszerei és dogmatikai kérdései, *Miskolci Jogi Szemle* (1), pp. 74–86.
8. Demény F, Felső B & Cselószki T (2016) Nem csak a föld, a víz is legyen a helyben lakóké, Javaslatok és indoklásuk, a magyarországi halászati törvény, és egyéb kapcsolódó jogszabályok módosítására, 1–6, <http://www.elotisza.hu/uploads/dokumentumtar/halaszatitrvszoveteln.doc> [03.01.2019]
9. Falusi Zs (2016) Betiltott halászat, megélhetés nélküli családok, Magyar Nemzet, 2016. február 6., <https://mno.hu/hetvegimagazin/kotott-fogas-1327270> [2019.01.09]
10. Fazekas S (2016) Válasz Szabó Sándor országgyűlési képviselő "Kaphatnak-e kártalanítást a szegedi halászok?" írásban feltett kérdésére, Budapest, 2016.01.21, ügyiratszám: PTKF/83/2/2016
11. Kajner P., Fazekas I., Flachner Zs., Molnár G. & Balogh P, *Szelédvízország – Kézikönyv a Tisza menti ártéri gazdálkodás megalapozásához*, elotiszaert.hu/bovebben.php?id=1420 [2019.01.07]
12. Lenkovics B (2013) A tulajdonszerzés eredeti és származékos jellege, *Polgári Jogi Kodifikáció* (2), pp. 14–29.
13. Liptai N. (2015) A magyar halászat jelene és jövője, Koncz I & Szova I, szerk., *PEME XI. PhD Konferencia Előadásai*, Professzorok az Európai Magyarországiért Egyesület, Budapest, 2015, pp. 71–77.
14. Nagy K (2017) Hagyományos ártéri gazdálkodás: fenntarthatóság és az árvízvédelem megoldása, <http://neuronhalo.hu/2017/03/26/hagyomanyos-arteri-gazdalkodas-fenntarthatosag-es-az-arvizvedelem-megoldasa> [2019.01.10]
15. Olajos I. (2010) A halászati jog használatának speciális szabályai, in: Csák Cs, szerk., *Agrárjog. A magyar agrárjog fejlődése az EU keretei között*, Novotni Alapítvány, Miskolc, pp. 153–159.
16. Szilágyi J E (2017) A halgazdálkodás jogi szabályozása, in: Csák Cs, Hornyák Zs, Kocsis B E, Olajos István, Kókai-Kunné Szabó Á & Szilágyi J E, szerk., *Agrárjog A magyar agrár- és vidékfejlesztési jogi szabályozás lehetőségei a globalizálódó Európai Unióban*, Miskolci Egyetemi Kiadó, Miskolc, pp. 161–167.
17. Veres Z (2001) Környezetjogi szempontok a tulajdonjog korlátozásához, *De iurisperitiae et iure publico* (4), pp. 1–55.